

Литературната история

през XXI век и нови начини
за нейното изучаване в гимназиалния
курс и висшите училища

Анкета 2. Проект на ФНИ „Образование и литературна история. Литературната история през XXI век и нови начини за нейното изучаване в гимназиалния курс и висшите училища“, КП-06-Н100/9 от 10.12.2025 г.

25 отговора

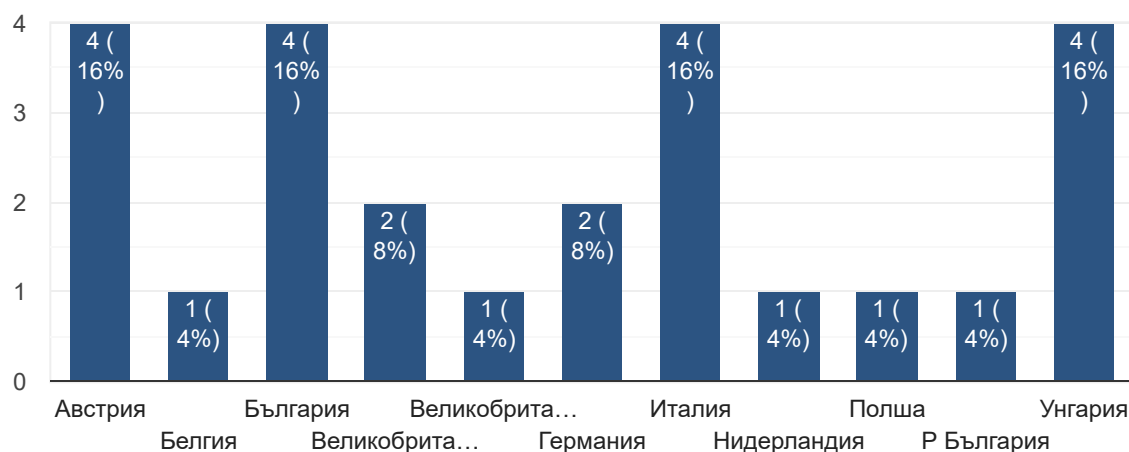
[Публикуване на анализ](#)

Неозаглавена секция

 [Копиране на диаграмата](#)

В коя държава живеете?

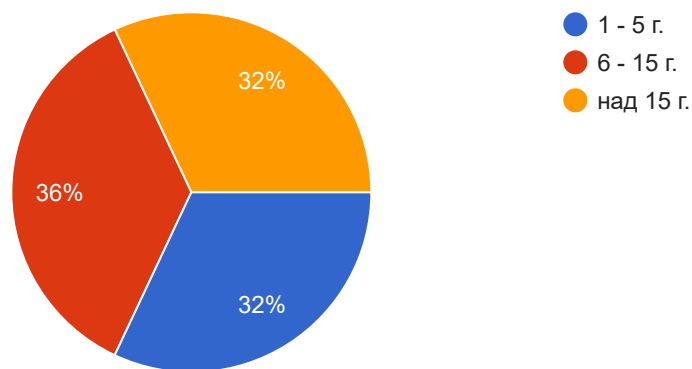
25 отговора

От колко време преподавате в БУЧ?

 Копиране на диаграмата

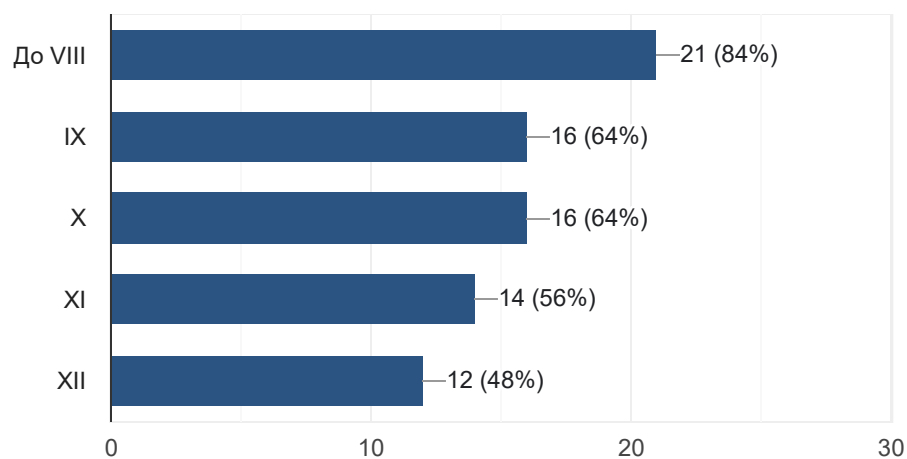
25 отговора

В кой клас / кои класове преподавате?

 Копиране на диаграмата

25 отговора

Ако имате наблюдения, посочете разлики между литературното образование в БУЧ и в местното училище (по отношение на подходи, методи, цели и резултати, учебно съдържание и принципи на неговото изграждане, друго).

25 отговора

Нямам наблюдения

В БУЧ образованието е много по-леко, лишено от терминология и правила.

В БУЧ литературното обучение е насочено към съхраняване на българския език и културна идентичност, с акцент върху български автори и по-традиционни методи. В местното училище се развиват читателска грамотност и критическо мислене чрез по-разнообразно съдържание и интерактивни подходи.

Изучават се много малко произведения-6 или 7 през цялата учебна година, но много подробно.

Литературното обучение в БУЧ следва учебните програми и литературноисторическия модел на българската образователна система, с акцент върху канона и културно-идентификационната функция на текста. В същото време се наблюдава напрежение между този нормативен модел и читателския опит на учениците, израснали в чуждоезикова среда, което често води до по-слаба личностна ангажираност. В нидерландската образователна система художественият текст е в центъра на обучението още от ограмотителния период и се използва като средство за развитие на интерпретативни умения и критическо мислене. Подходите са по-гъвкави и ориентирани към ученика като активен читател, а съдържанието често се организира тематично и в съответствие с неговия опит.

Обучението по литература в австрийската образователна система се различава съществено от българското. Почти липсва академичното обучение по теория на литературата. В началото на уч.година се избират 2-3 книги (основно от съвременни автори, дискутиращи актуални младежки теми).

В БУЧ изборът на литературни произведения пада върху основни, традиционни за обучението по литература текстове, които имат значението на христоматийни образци. В България сякаш изборът е по-широк.

Литературното образование в Българско училище в чужбина обикновено е насочено към съхраняване на българския език, култура и национална идентичност. Учебното съдържание включва класически български автори и произведения, а обучението често поставя акцент върху разбиране на културния и исторически контекст. В местното училище литературата се изучава според националната образователна

програма на съответната държава. Подходите са по-свързани с развиване на общи аналитични и интерпретационни умения, а съдържанието включва предимно местни и световни автори.

Основната разлика е, че БУЧ има за цел да поддържа връзката с българската култура и език, докато местното училище се фокусира върху интеграцията в образователната система на страната.

Нямам наблюдения, не мога да правя сравнения.

Разликата е в това, че децата в английското училище учат две произведения на година като през това време четат, правят анализи и пишат есета, рисуват, потапят се в атмосферата на произведението, чувствата на героите, мислите им, дрехите, храните, бита. При нас нещата са по-комплексни, имаме много повече произведения и някак препускаме по тях.

Нямам

Имам частични наблюдения. Учебното съдържание е силно ориентирано към изграждане на висока хуманитарна култура. Залага се на ключови за италианската литература автори, които са център в учебната програма. Подходът е литературноисторически (по векове), обвързан с жанров подход. Обучението е във висока степен теоретично.

Не мога да преценя.

В БУЧ начинът на преподаване е по - развлекателен и с повече импровизация в методиката.

В английската образователна система и по-специално в средното училище се акцентира върху критичен анализ в работата с литературен текст. Обръща се внимание на структурата на произведението с цел постигане на специфичен ефект.

Присъства четене с разбиране и анализиране на езика - избор на думи и изрази, както и литературни похвати.

В предмета Английски език са интегрирани и езика като норма, и литературни творби. Това, което ме впечатлява и ми допада, е търсенето на връзка с епохата на създаване на произведението, както и възгледи и нагласи в този период, които оформят дадената творба.

Литературното образование в БУЧ представя основно класически творби за нашето национално самосъзнание, като водещата цел е поддържането и усвояването на българския език на убедително комуникационно ниво. Като дистанционен учител мога да сравнявам, до известна степен, образователните системи в различни местни училища /в различни държави/ и съм останала с впечатлението, че има нещо общо между тях - интерпретират се повече съвременни автори, като се поставя акцент върху различни варианти на творческо писане.

В БУЧ литературното образование е силно свързано със съхраняването на българския език, култура и национална идентичност. Учениците често са билингви и това изисква по-гъвкави подходи, повече визуални и интерактивни методи и адаптиране на учебното съдържание към езиковото им ниво. В сравнение с местните училища, обучението в БУЧ е с много ограничен хорариум, което налага подбор на най-важните произведения и теми.

В местното училище се изгражда ясен алгоритъм за анализ на литературната творба, знанията на учениците се проверяват чрез написване на кратки есета по конкретен въпрос. По този начин се избягва зазубрянето на големи теми. Все още пожелание остава включването на съвременни и интересни за децата литературни текстове, макар че има опити за това.

В училища зад граница основното е краткият синтезиран подход на преподаването. За българската литература трябва да се говори описателно, авторите непременно трябва да се представят с кратка, но специфична и интересна биография. Често пъти учителите са принудени да разказват произведения, ако те са романи или дълги разкази. Пречка е езиковата бариера.

В местното училище програмата е по-строго регламентирана и ориентирана към канона и външното оценяване, с акцент върху литературноисторическата последователност и фактологичната подготовка, което ограничава възможностите за по-голяма методическа гъвкавост.

Нямам наблюдение, но от познати имам информация, че литература се изучава основно в последните класове - от 10-11 клас

Имам наблюдения само от моите собствени деца. Набляга се на фактология, биографии на автори, няма съвременни автори. Учителите имат частична свобода да включат произведения материал по избор, но задължителната за всички ученици матура по литература съдържа само несъвременни автори и произведения.

Литературното образование в Австрия е (може би твърде) свободно и гъвкаво, силно зависи от изборите на учителя, неговите предпочитания и разбирания.

Повечето от учениците живеят в чужбина или дори са родени извън България. Поради тази причина учебното съдържание по литература им е доста далечно като теми и не се чувстват достатъчно мотивирани да четат.

Моята цел е да се запознаят с героите, ценностите и проблемите от епохата, която представя дадено произведение.

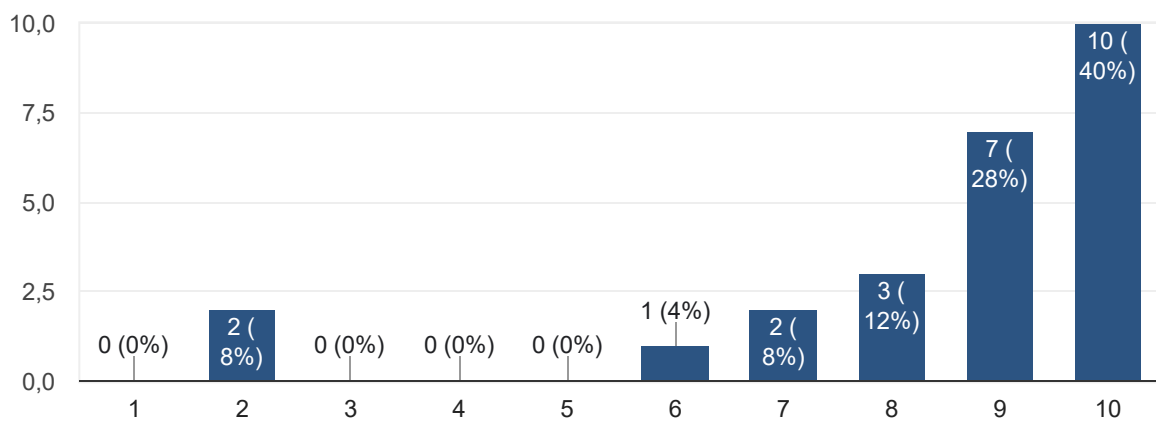
Към какви основни образователни резултати би трябвало да се стреми според Вас обучението по българска литература в БУЧ?

Обща културна и хуманитарна компетентност

25 отговора

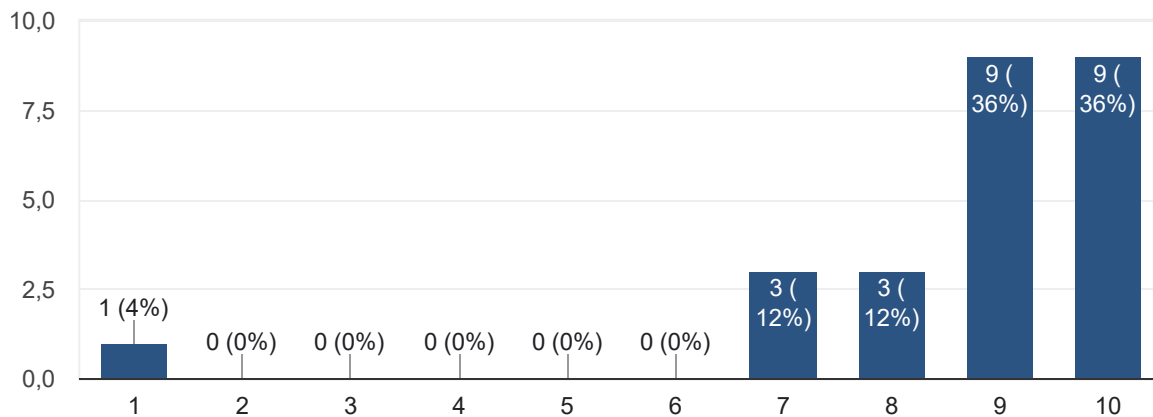
Average rating (8.44)

Социокултурна компетентност (светогледни идеи;
познания за българското общество и култура през
изучаваните художествени текстове)

25 отговора

Average rating (8.68)

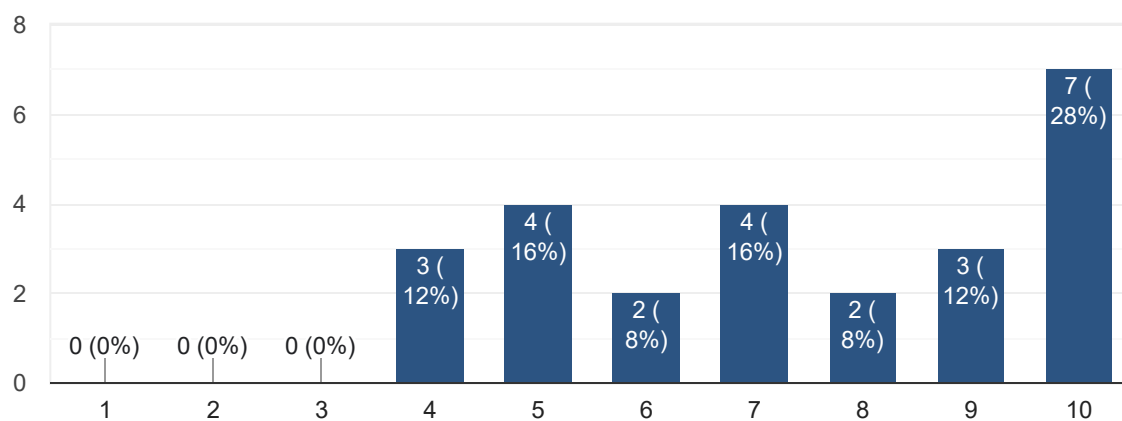

Познания за литературната история и за литературните процеси в българската литература

 Копиране на диаграмата

25 отговора

Average rating (7.40)

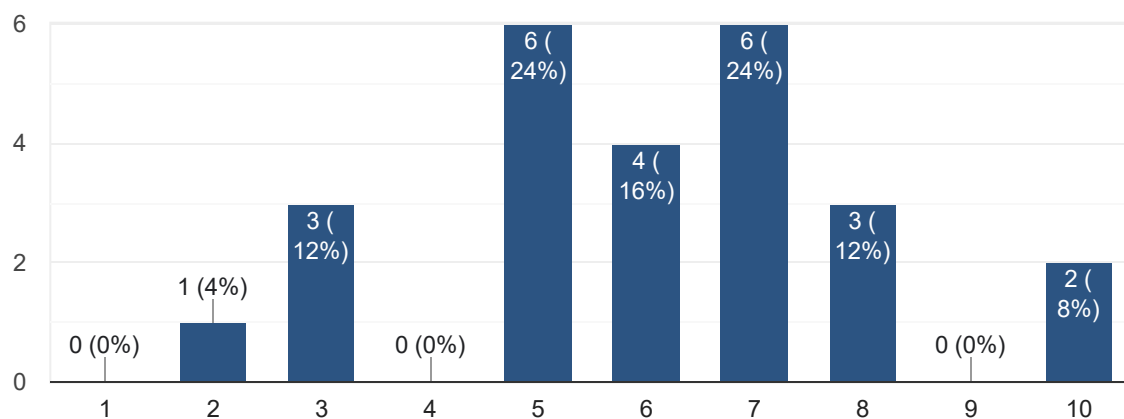

Литературнотеоретични знания

 Копиране на диаграмата

25 отговора

Average rating (6.04)

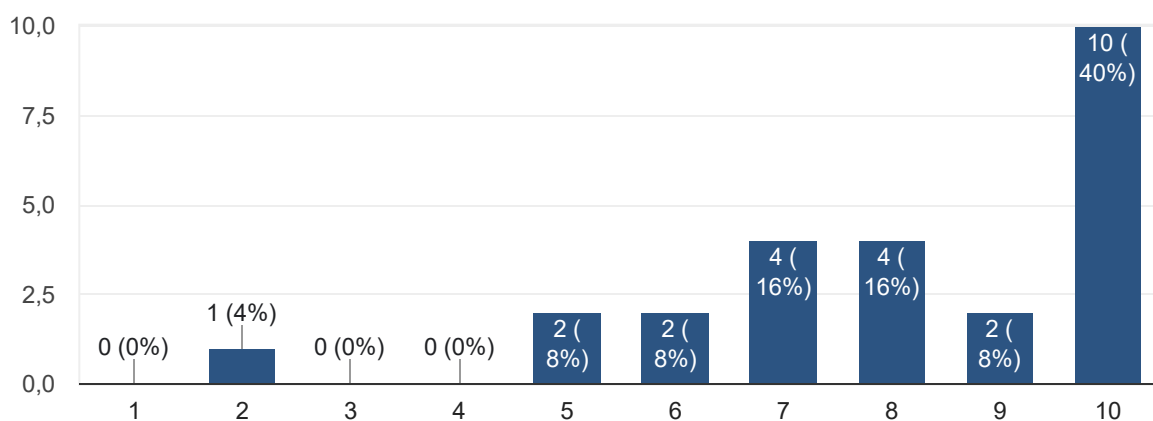

Умения за тълкуване на литературен текст

 Копиране на диаграмата

25 отговора

Average rating (8.08)

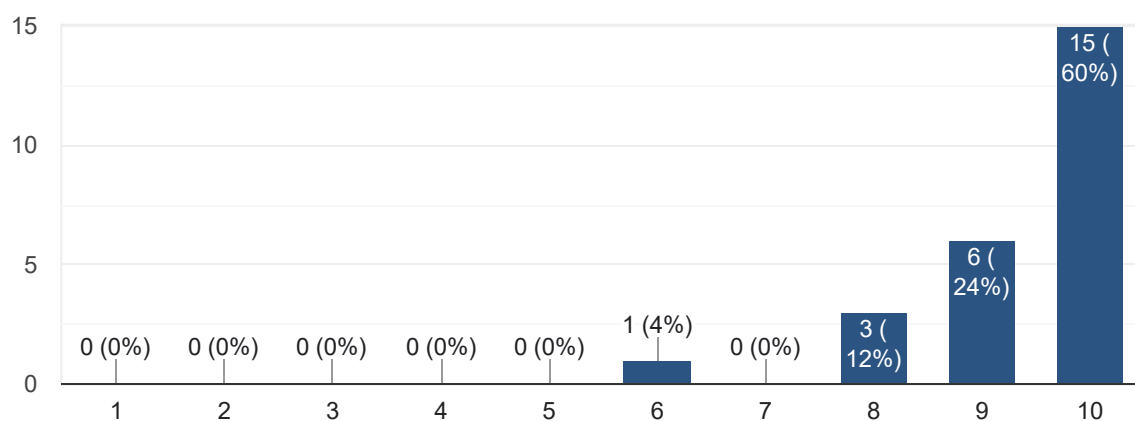

Читателска култура

 Копиране на диаграмата

25 отговора

Average rating (9.36)

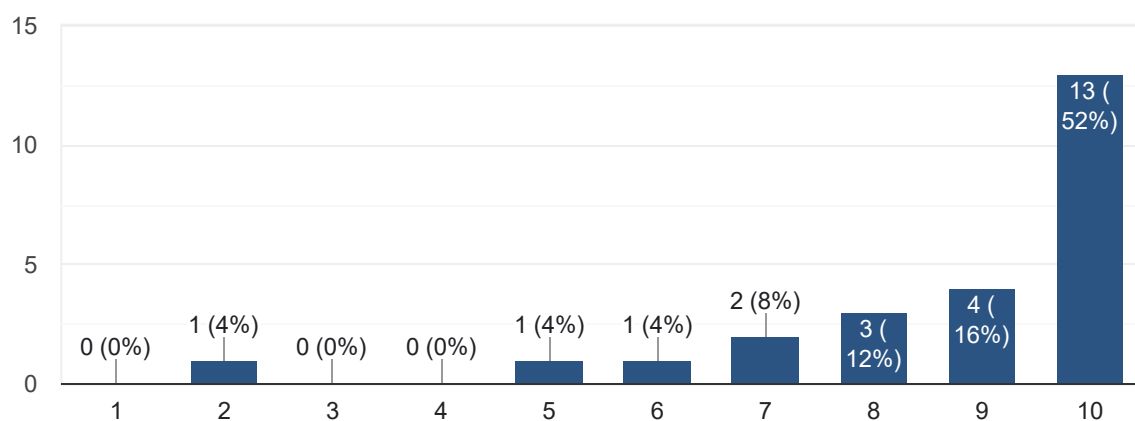

Критическо мислене

 Копиране на диаграмата

25 отговора

Average rating (8.68)

Друго

15 отговора

Обучението по българска литература в БУЧ следва да се стреми към изграждане на устойчива езикова култура, съхраняване на българската културна и национална идентичност и формиране на интерес към четенето. Важно е също да развива умения за разбиране и тълкуване на текст, както и основи на критическо мислене и изразяване на лично мнение.

Обучението по българска литература в БУЧ следва да се стреми към формиране на устойчиви читателски компетентности – умения за разбиране, интерпретация и критическо осмисляне на художествения текст, като се поставя акцент върху връзката с живия съвременен български език.

Наред с това е важно да се съчетае познаването на литературната традиция с изграждането на отворена и осмислена културна идентичност, в която патриотизмът не е насочен единствено към миналото, а се преживява като активна връзка с настоящето и отговорност към бъдещето.

В този смисъл обучението следва да формира не само знания, но и активен, ангажиран и критически мислещ читател, способен да свързва литературните текстове със собствения си опит в съвременна, мултикултурна среда.

Умение да се сравняват литературни творби със сходна тематика и проблематика.
Съпоставяне на литературна и филмова версия

Обучението по българска литература в БУЧ не бива да бъде само фактологично (автори, дати, произведения), а преди всичко личностно ориентирано – да изгражда мислещи, културно осъзнати и езиково уверени млади хора, които чувстват принадлежност към българската култура, независимо къде живеят.

Нямам

Достатъчно познаване на българския език и на лексика на ниво B2-C2. Учениците в чужбина нямат толкова добро владение на българския език.

Изучаването на литература в БУЧ е ключово за опознаване на културата, историческите и обществените процеси, но също така е достъп до една литература и литературна култура, нова за учениците, Това обучение в литературнотеоретичен аспект допълва обучението в местното училище, така че акцентите трябва да са други.

Да се обръща внимание на универсалното значение на литературата - тълкуване и проекция на света, многообразие от гледни точки, добър съветник при разрешаването на житейски въпроси.

Умения за импровизация - преподаване на междупредметна връзка между История,

География и Литература, като препратките по тези 3 предмета да се правят на момента пред учениците, като учителя трябва да стъпва на база много знания, много умения и много голяма обща култура.

Умения за разнообразно езиково и богато лексикално изразяване.

Кум образователните резултати бих добавила и развитие на комуникативни умения на български език в билингвална среда, както и формиране на емоционална и личностна ангажираност към българската култура и литература. Особено важно е да се насърчава устойчив и траен интерес към четенето, както и самостоятелното интерпретиране на художествени текстове.

Любов към литературата

Да се получава колкото може повече информация за българските класици, както и за съвременни автори. Всичко това може да се случва и в непринуден разговор.

.

Да събуди интерес у учениците към четенето и литературата.

Неозаглавена секция

До каква степен изучаването на българска литература в БУЧ следва да се изучава в контекста на европейските литературноисторически и естетически процеси и във връзка с литературното образование в местната държава?

25 отговора

В голяма степен е необходимо да бъде обвързано с общо европейското литературно образование.

В умерена степен – за по-широк контекст и интеркултурни умения, без да се губи фокусът върху българската идентичност.

До голяма степен

Изучаването на българска литература в БУЧ следва в значителна степен да се осъществява в контекста на европейските литературноисторически и естетически процеси, както и във връзка с литературното образование в местната държава. Подобен подход позволява по-добро разбиране на българската литература като част от по-широки културни взаимодействия и улеснява изграждането на сравнителна перспектива у учениците.

Свързването с местния образователен контекст (напр. нидерландския) създава условия за по-голяма релевантност на обучението, като подпомага осмислянето на текстовете през опита на учениците и насърчава интеркултурния диалог. Това е особено важно в условията на двуезичие и мултикултурна среда.

В този смисъл българската литература не следва да се изучава изолирано, а като част от общото европейско културно пространство, без да се губи нейната специфична национална идентичност.

Според мен би трябвало да има сравнение, но би се осъществило трудно с оглед различните подходи при изучаването на лит. текстове.

Напълно подкрепям такъв подход, мисля, че е задължителен.

Изучаването на българска литература в Българско училище в чужбина следва в значителна степен да се разглежда в контекста на европейските литературноисторически и естетически процеси. Това помага на учениците да разберат мястото на българската литература в по-широката европейска културна традиция. Свързването с литературното образование в местната държава също е важно, защото улеснява сравненията между автори, теми и художествени направления. Така учениците биха развили по-широка културна перспектива и биха осъзнали по-добре общите европейски ценности и влияния в литературата.

Добре е да се направи връзка, но много накратко. Познанията на учениците по български език не позволяват преподаването на теория.

Да не е изолирано, но и не подчинено, а диалогично и съобразено с реалностите на обучението в чужбина.

До степен на обща култура и развито критично мислене

Не до голяма степен

Не мога да отговоря на този въпрос. Нсшите деца посещават различни училища - както полски, така и международни. Във всяко едно от тях програмата е различна.

Във висока степен. Паралелите са полезни, за да се осмисли българската литература като част от европейската.

В контекста на процесите - да, във връзка с литературното образование в страната - не е задължително.

Българската литература трябва да се разглежда като част от европейската литература, затова е полезно и необходимо да се изучава

Имайки впредвид ограниченото време за занимания в БУЧ смятам, че това не трябва да бъде първостепенна цел. Където е възможно, се прави паралел между гореспоменатите процеси и българската литература (според етап на обучение в английското училище; натрупани знания и/или обща култура; езикова компетентност на учениците да осмислят и разискват такива връзки).

Би било добре да има възможности за изучаване на литературните произведения в сравнителен межкултурен контекст.

До много висока степен, бих казала, защото това разширява културния хоризонт на учениците и улеснява осмислянето на българската литературна традиция в по-широк контекст.

Добре е да следва алгоритъма на литературното обучение в местната държава, което ще улесни БУЧ в оскъдното време, с което разполага. Що се отнася до съдържанието - да изучава български автори, защото няма къде другаде да чуе за тях.

В скромнен съпоставителен аспект.

Изучаването на българската литература в БУЧ следва в значителна степен да се поставя в контекста на европейските литературноисторически и естетически процеси, тъй като това разширява културната перспектива и подпомага разбирането на общите идеи и влияния. В същото време е важно да се търси връзка с литературното образование в местната държава, за да се изгради диалог между културите и да се подкрепи двуезичната и двойствената културна идентичност на учениците.

Връзката между държавите е от значение, тъй като за голяма част от учениците това е първи пример на възприятие на процесите в исторически, културен и социален план.

Това ще помогне, защото децата имат придобити знания от местното училище. Тези знания трябва да се използват. Имаме много малко време, за да тръгваме от нулата.

Връзка между литературното образование в Австрия и това в БУЧ трябва да има. Учениците трябва да разбират литературноисторическите и естетически процеси като естествено свързани такива и трябва да се насърчават да откриват паралели, разлики и връзки, както в съответните процеси и течения, така и в текстовете, които са техен резултат.

Дотолкова, че да може да се направи някакъв паралел между двете.

Влияе ли погледът „отвън“ върху българската литература на начина, по който я преподавате в БУЧ? Ако да – в каква посока?

25 отговора

Разбира се, че да. Често се прави аналогия с различни литературни произведения, застъпени и изучавани в местната образователна програма.

Да – прави преподаването по-сравнително и интеркултурно, с повече връзки към европейския контекст и съвременни теми, като същевременно се запазва акцентът върху българската идентичност.

Много рядко

Да, погледът „отвън“ оказва съществено влияние върху начина на преподаване на българската литература в БУЧ. Той насърчава преосмисляне на канона и търсене на по-достъпни интерпретативни подходи, съобразени с читателския опит на учениците, израснали в мултикултурна и двуезична среда.

Този поглед води до по-силен акцент върху художествения текст като пространство за диалог, върху връзката със съвременния език и върху сравнителни перспективи с други европейски литератури. В резултат обучението се ориентира не само към предаване на знания, а към изграждане на личностно отношение към литературата и развитие на критическо мислене.

Да, по-голяма критичност. Същевременно неразбиране и грешно интерпретиране на контекста.

Да, нито една литература не е сама за себе си, а трябва да се разглежда в европейски контекст. Самобитността ѝ не изключва очертаване на общите културно-исторически процеси.

Да, погледът „отвън“ влияе върху преподаването на българска литература в Българско училище в чужбина. Тя често се разглежда в сравнение с други европейски литератури и се поставя по-силен акцент върху културната идентичност и историческия контекст.

Опитваме се да дадем на учениците възможност те сами да разсъждават върху текстовете.

Да, влияе. Погледът „отвън“ насочва преподаването към смисъла и темите, към съпоставки с английската литература и към изграждане на идентичност, а не към чиста фактология.

Не

Влияе

Учениците ми усвояват много добре уч.материал

Да. Концентрирам се главно върху преподаването на български автори и продледяването на епохите на българската литературна история.

Да, във висока степен. Добавям произведения, които на мен като преподавател ми се струват полезни и интересни за младежи, растящи в небългарска среда.

Погледът "отвън" е по-скоро по отношение на методиката на преподаване.

Аз преподавам История и География и в моите часове правя междупредметна връзка с литературата, и моето мнение е, че погледът "отвън" не влияе, защото тя сама по себе си има своята художествена стойност, без значение къде се преподава

Интересен въпрос. Да, бих казала, че погледът "отвън" оказва влияние на личностно ниво на учителя, а оттам и на подхода. Наблюдавам в себе си и при колеги повече вдъхновение, по-силен "патос" и емоционален апел при четене и обсъждане на българска литература.

Да, влияе положително, защото засилва възможностите за критично мислене и за аргументиране на собственото мнение по съответен въпрос.

Да, погледът , отвън" оказва влияние върху начина на преподаването. Акцентът е върху основните теми , а това води до ясното открояване на културната специфика на българските автори. А това повишава мотивацията на учениците, тъй като те разпознават български литературни произведения.

Неизбежно се правят сравнения и трябва да се намери формулата за доброто поставяне на българската литература. Това обаче изисква добро познаване на местното литературно образование.

Не, по-добре е да има вътрешен поглед към литературата. постига се повече задълбоченост.

Да, погледът „отвън“ е ценен, но на практика се реализира трудно, тъй като учениците често са слабо мотивирани за четене и не работят самостоятелно с учебника. Това налага адаптиране на подхода – работа с кратки откъси в час, повече устни обсъждания и насочване към смисловото ядро на творбите, вместо разчитане на предварителна домашна подготовка.

Да, влияе. Често се налага да се преподава чрез примери и препратки към история и настояще, да се разглеждат по-задълбочено автори и произведения откъм време и мотиви за създаване и да се търсят по-близки линии на анализ в наше време. Езикът също е голямо предизвикателство.

Да, определено влияе. Често правим съпоставки с унгарски автори и исторически събития. Освен това, ако трябва да направя избор на автор или произведение, вземам предвид какво по-лесно ще разберат, но и кое ще им е по-ценно да знаят, като българи в чужбина.

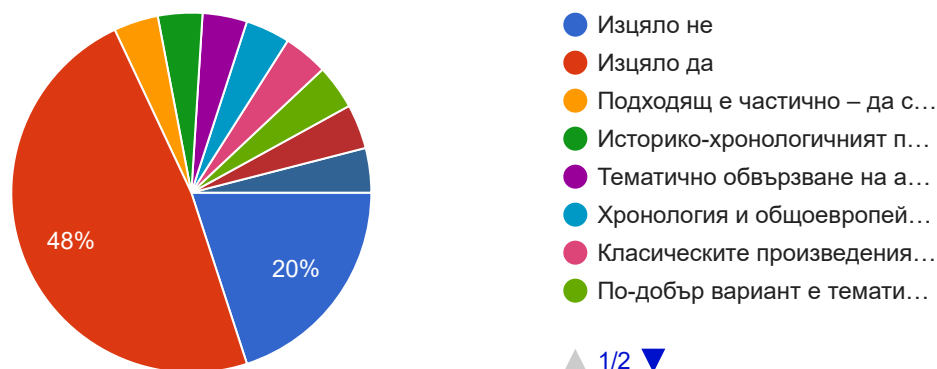
Да, вероятно повече в по-високите класове, но допълнителната перспектива, която имаме чрез познаването на местната култура и местните възгледи, се отразява на учениците и начина им на възприемане на текстовете и съответно на начина на преподаване.

Да, в известна степен. Налага се да използваме рефлексия.

Както е известно, настоящите учебни програми по литература в VIII–X клас за обучението по литература в БУЧ са основани на историко-хронологичния принцип. Според Вас той подходящ ли е?

 [Копиране на диаграмата](#)

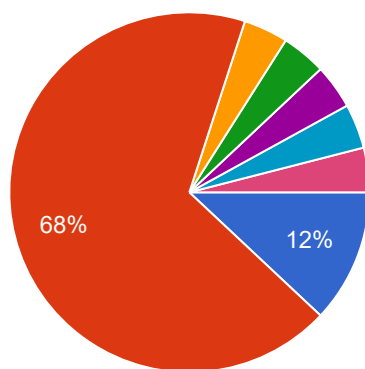
25 отговора

Както е известно, настоящите учебни програми за XI и XII клас за обучението по литература в БУЧ са организирани на тематичен принцип. До каква степен одобрявате този принцип на организация на учебното съдържание?

 Копиране на диаграмата

25 отговора

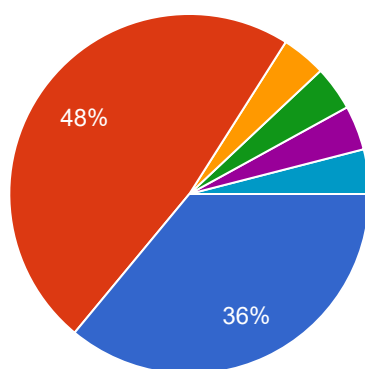

- Изцяло не
- Изцяло да
- Тематичният принцип може да бъде оценен като високо пр...
- По-скоро частично подходящ. Хронологичният принцип да...
- Не мога да дам точен отговор, тъй като в нашето училищ...
- За България - не одобрявам...
- не преподавам на ученици...

Кой от двата принципа – историко-хронологичен и тематичен – смятате, че е по-подходящ за ученици от гимназиалните етапи в БУЧ?

 Копиране на диаграмата

25 отговора

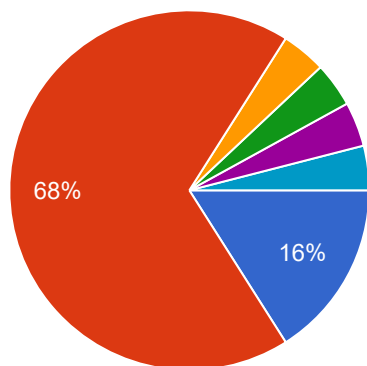
- Историко-хронологичният принцип
- Тематичният принцип
- По-подходящ е комбиниран модел, при който тематични...
- Мисля, че трябва да е балансиран модел, който да...
- И двата имат свои предимства и недостатъци
- Хибриден модел (тематичен...

Как разглеждате художествения текст в XI и XII клас – период, в който литературното образование е организирано на тематичен принцип:

 Копиране на диаграмата

25 отговора

- Най-често самостоятелно
- Най-често в контекст (националноисторически, ку...
- В своята практика се стремя да разглеждам художествен...
- Като център на обучението, разглеждан аналитично и с...
- Не мога да дам точен отговор, тъй като все още нямаме уч...
- не преподавам на ученици...

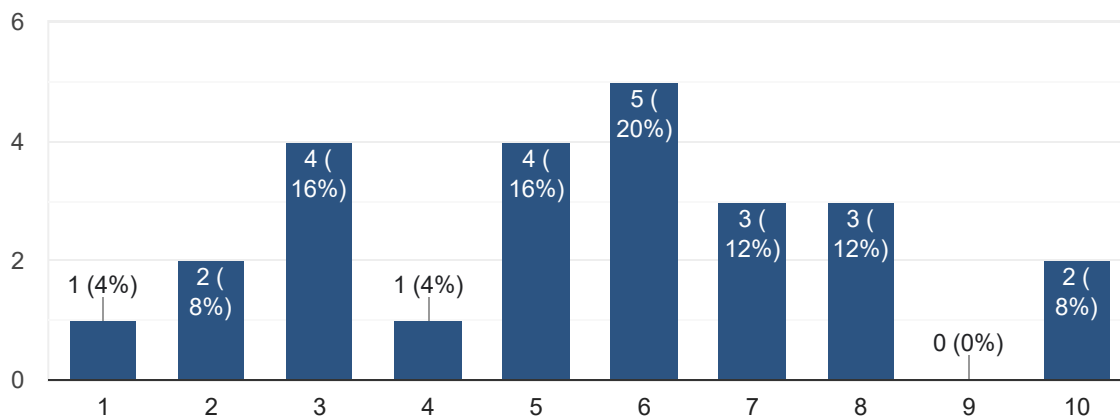
Кои аспекти на литературната история се усвояват най-успешно от учениците?

Периодизации

 Копиране на диаграмата

25 отговора

Average rating (5.44)

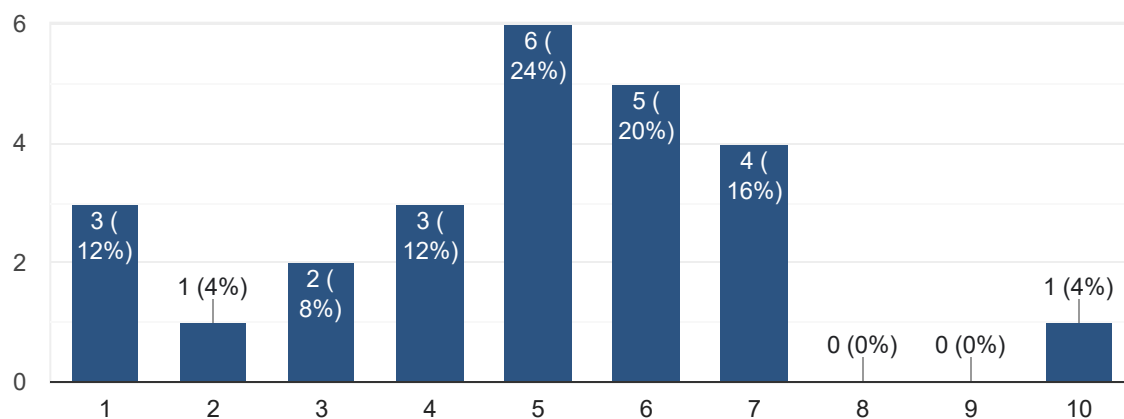

Динамика на литературните процеси

 Копиране на диаграмата

25 отговора

Average rating (4.84)

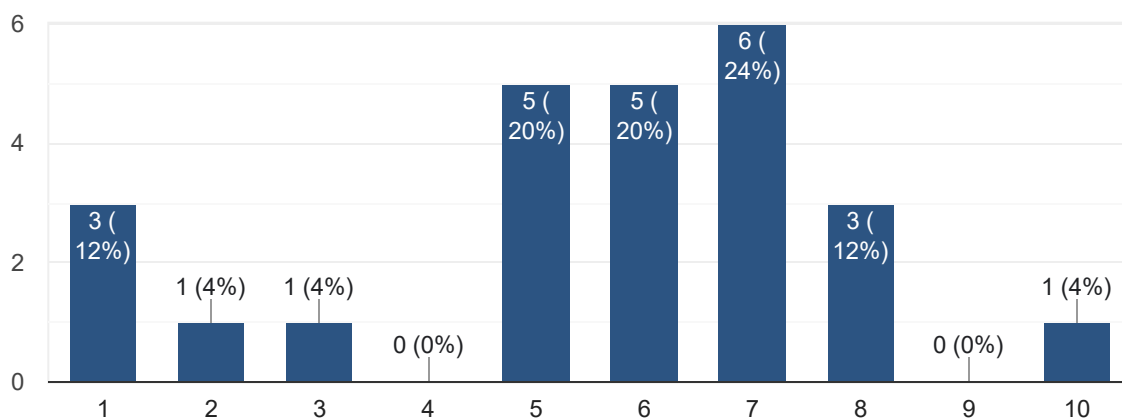

Естетически контекст

 Копиране на диаграмата

25 отговора

Average rating (5.56)

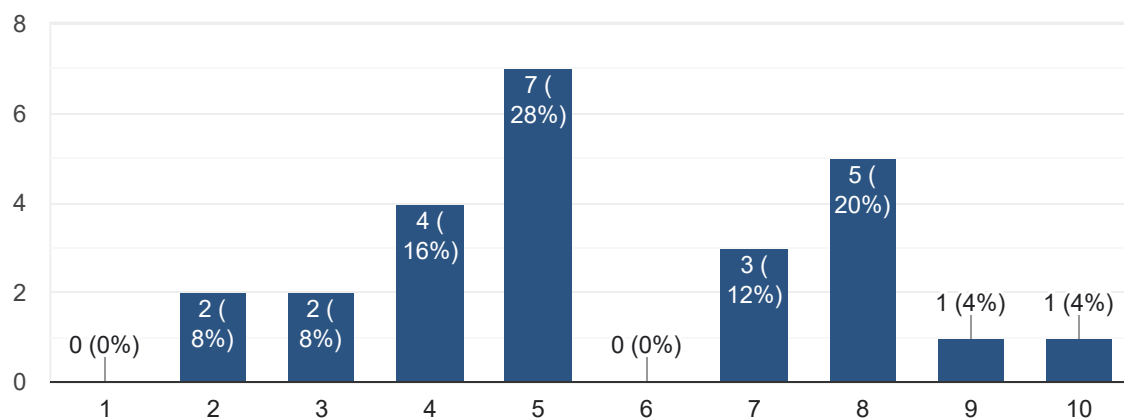

Литературни направления

 Копиране на диаграмата

25 отговора

Average rating (5.64)

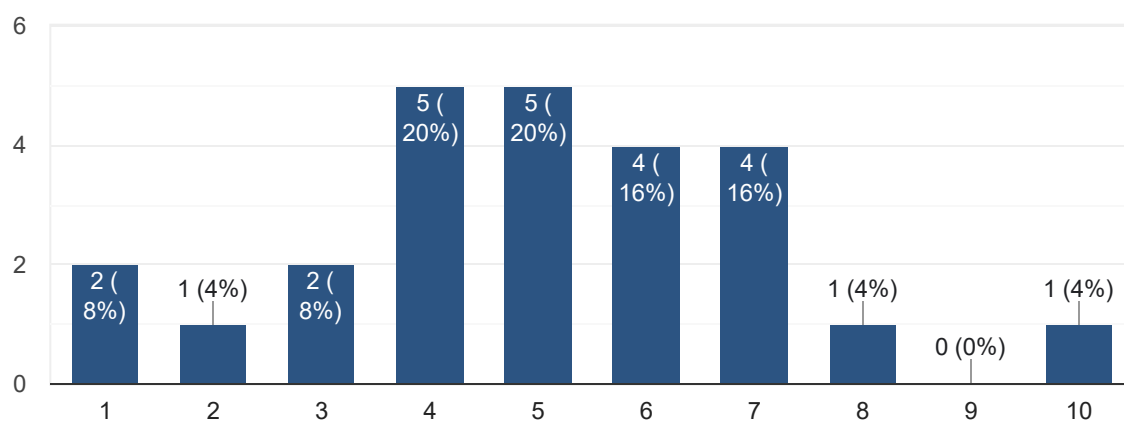

Текстопораждащи механизми

 Копиране на диаграмата

25 отговора

Average rating (5.00)

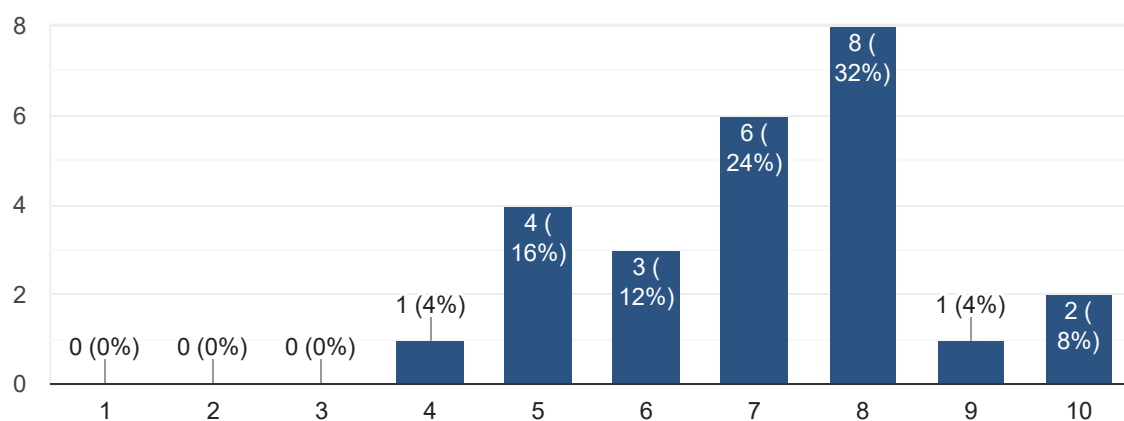

Тематични кръгове

 Копиране на диаграмата

25 отговора

Average rating (7.08)

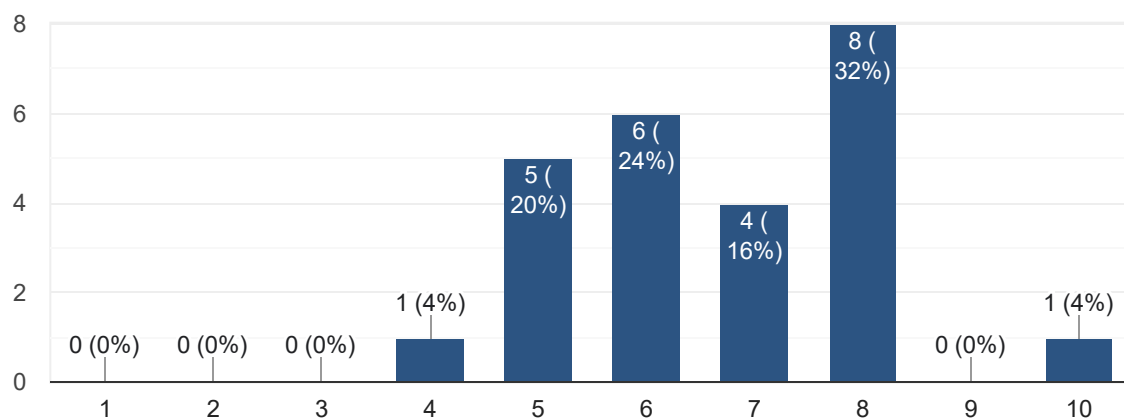

Жанрови модели

 Копиране на диаграмата

25 отговора

Average rating (6.68)

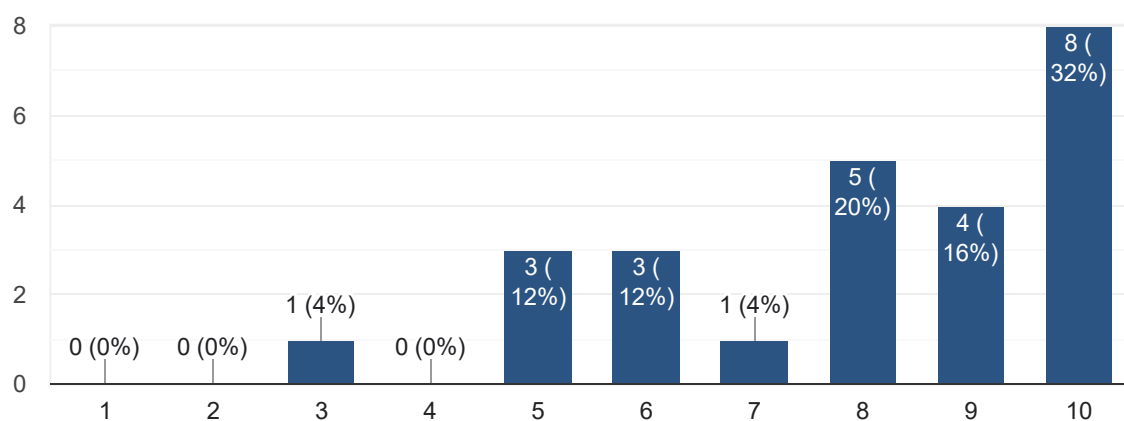

Биография на автора

 Копиране на диаграмата

25 отговора

Average rating (7.96)

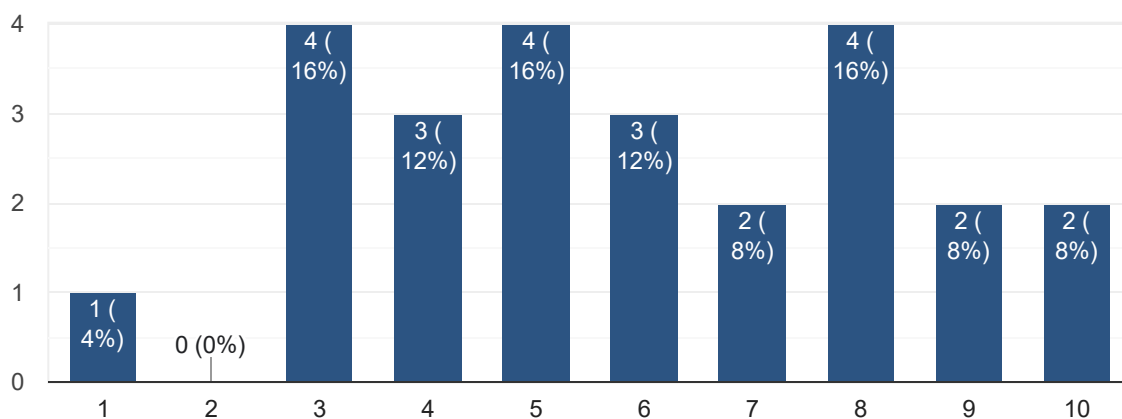

Индивидуални авторови стратегии

 Копиране на диаграмата

25 отговора

Average rating (5.88)

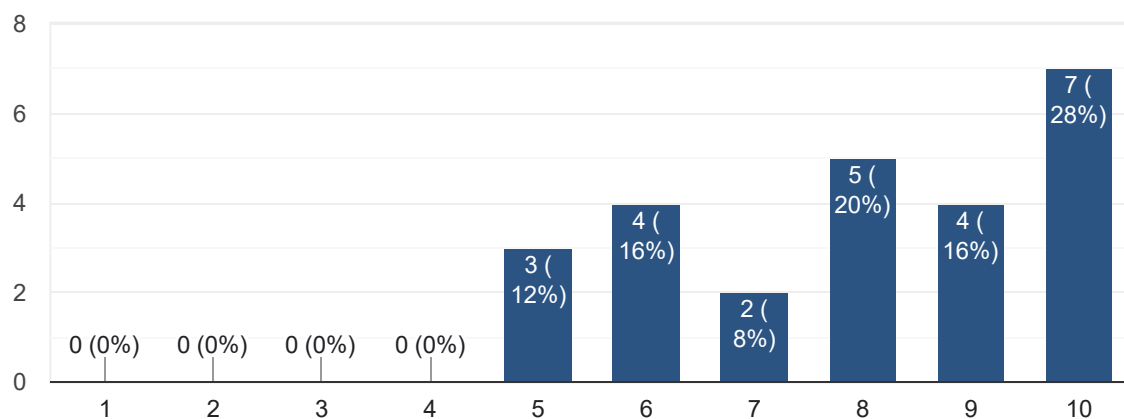

Художествен текст

 Копиране на диаграмата

25 отговора

Average rating (7.96)

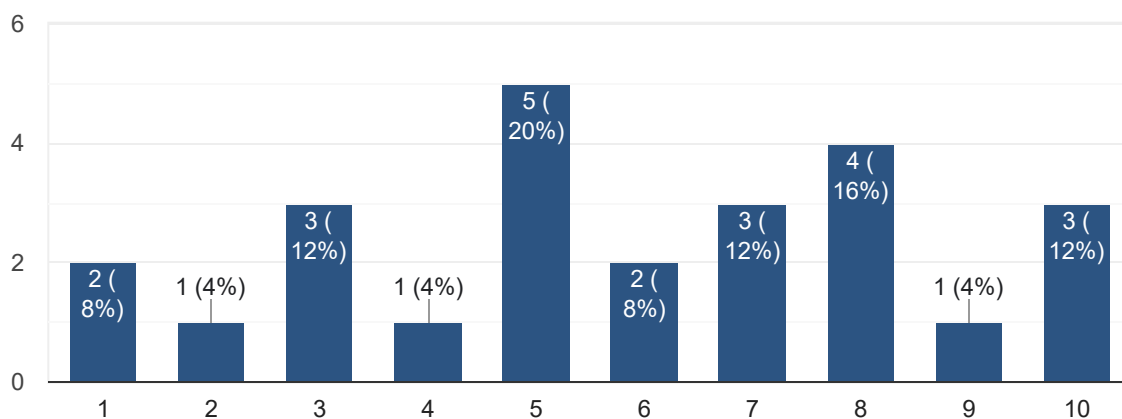

Междутекстови диалози

 Копиране на диаграмата

25 отговора

Average rating (5.84)

Неозаглавена секция

Кои са основните трудности при литературноисторическия подход и как се справяте с тях при все по-отслабваща готовност за четене?

25 отговора

Трудното възприемане на литературноисторическата рамка и най-често се налага фрагментиране на текста.

Имам наблюдения, че при творби, писани преди повече от 50 години, учениците затруднено разбират остарели думи, фрази или обичаи, затова се опитвам да ги обяснявам със съвременни термини и примери.

Трудностите са свързани с изучаване на произведения, в които има стари архаични фрази, абсолютно непознати на деца, отраснали в чужбина.

Основните трудности при литературноисторическия подход са свързани с неговата абстрактност и отдалеченост от читателския опит на учениците, особено в условията на БУЧ и при намаляваща мотивация за четене.

В практиката си се стремя да ги преодолявам чрез поставяне на художествения текст в центъра, работа с тематични ядра и търсене на връзки със съвременния опит на учениците (вкл. чрез медийни и обществени теми). Така литературноисторическите знания се усвояват в контекст и чрез интерпретация, а не като абстрактна информация.

Неразбиране, незаинтересованост, слабо познаване на бълг. история.

Известни трудности възникват при ситуиране на творбата в съответната епоха и разбирането на далечни исторически събития и контексти, които не са познати днес, обяснението на исторически реалии. В помощ са исторически справочници, географски карти. Показване на филмови екранизации за повишаване на интереса към творбата и виртуално посещение на града и родната къща на автора. Разкриване на интересни факти от личния живот на писателя, и представяне на събития от съвремението, свързани с юбилеи.

Основните трудности при литературноисторическия подход са намаляващият интерес към четенето, трудното възприемане на по-стария език и отдалеченият исторически контекст. В Българско училище в чужбина това се преодолява чрез по-кратки откъси, дискусии, сравнения със съвременни текстове и използване на по-интерактивни методи, които ангажират учениците.

Аз не мога да се справя с представянето на българската литература като една цялост.

Основни трудности:

претовареност с факти и хронология → ниска ангажираност;
дистанция от езика и контекста;

слаба мотивация за четене на дълги текстове.

Как се справям:

редуцирам фактологията до най-важното;
работя с откъси и ясни тематични ядра;
свързвам текстовете с личния опит на учениците;
използвам дискусии и съпоставки вместо възпроизвеждане;
включвам визуални и дигитални ресурси.

Трудността винаги идва от неразбирането на текста.
Той задължително се адаптира според нуждите на учениците и тогава се работи с него.

Със нагледни материали

Чета литературни текстове с учениците в час

Чрез разказ.

Подбор на кратки жанрове.

Аз преподавам История и География и според мен чрез непрекъснат преговор и повторение на най-важните неща, които учителя преценя, че трябва да се знаят, и като се карат учениците да прочитат на глас всяко едно историческо събитие предвидено в преговора, те неминуемо складират подсъзнателно информация и резултата е налице

Най-голямата трудност е разбирането на остарели думи, символи и морални норми. По тази причина често акцентираме повече на посланието на текста, отколкото на самия авторов език.

Основна трудност е необходимостта от познанието на много детайли, за да се създаде по-концептуална представа за художественото послание на творбата.

Според мен, основните трудности при прилагането на литературноисторическия подход в БУЧ са свързани с ограниченото време за работа върху литературни текстове и различните езикова подготовка на учениците. Това води до нуждата от опростяване и адаптиране на литературноисторически понятия.

Учи се история, не литература.

Преразказ на съдържание, обяснение на идеи, прожекции на филми

Основна трудност е обемът и абстрактността на литературноисторическия материал при ученици с ниска мотивация за четене, които често не работят самостоятелно с учебника. Това затруднява изграждането на цялостна историческа перспектива.

Справям се чрез работа с кратки откъси в час, визуални опори, обобщителни схеми и устни дискусии, като поставям акцент върху смисловото ядро на творбите вместо върху натрупването на факти.

Трудностите са свързани с това, че все по-често учениците не успяват да прочетат заложените произведения, някои от тях намират за твърде далечни и чужди. В такива ситуации работя с филми, онлайн платформи, видеоуроци и презентации.

Основните трудности при литературноисторическия подход са:

- претоварване с факти и термини;
- голяма историческа дистанция между текста и ученика;
- ниска мотивация за четене на по-дълги и езиково трудни произведения;
- ограничен брой часове в БУЧ.

При отслабваща готовност за четене се справям чрез:

- работа с откъси вместо с цели произведения;
- предварителен кратък контекст, за да стане текстът разбираем;
- свързване на темите с личния опит на учениците;
- повече дискусия, сравнение и проектни задачи вместо чисто фактологично учене.

Продуктивно ми се струва да се подходи от конкретното и човешкото (около автора или в текста) към по-общите (исторически, естетически, политически и т.н.) контексти. Кратък или частичен, но интересно поднесен преразказ на творбата понякога се оказва добър начин да се събуди достатъчно интерес у учениците и да създаде готовност за самостоятелно четене. Четенето заедно е времеемко, но ефективно.

трудно; разказвам за времето на произведението, за да се "пренесат" мислено ако могат в епохата...

В каква степен учебникът по литература, с който работите, улеснява или затруднява разбирането на литературната история?

25 отговора

Учебникът, с който работя е "Христоматия по литература за външно оценяване" за 10 клас, издателство "БГ Учебник" и в голяма степен е помагач в работата ми.

Учебникът по литература на издателство „Просвета“ улеснява разбирането на литературната история до известна степен, тъй като представя периодите, авторите и произведенията структурирано и с подходящи илюстрации. Въпреки това понякога термини и хронологични връзки остават абстрактни за учениците, особено при по-стари периоди, което налага допълнителни обяснения в часа.

Просвета

Учебникът по литература на издателство „Просвета“ предоставя ясна и систематизирана информация, която подпомага ориентацията в литературноисторическия процес. В същото време преобладаващият му информативен и литературноисторически характер понякога затруднява учениците, особено в условията на БУЧ, където липсва достатъчно време за задълбочена работа. Поради това в практиката си го използвам селективно, като допълвам съдържанието с текстоцентрични и интерпретативни подходи, насочени към по-добро разбиране и ангажираност на учениците.

Клет. Учениците почти не използват учебниците по литература.

За чуждестранни немскоезични студенти намирам за много полезен и интересен учебникът на Милена Кирова, преведен на немски: Kirova 2018: Kirova, Milena. Geschichte der bulgarischen Literatur : Band 1: Von der Befreiung bis zum Ersten Weltkrieg. Aus dem Bulgarischen: Thomas Frahm, CHORA Verlag Thomas Frahm, Duisburg, 2018. Чете се с интерес и дава богата картина на личния и обществен контекст, давам откъси от него на студентите.

Учебникът по литература на Просвета по-скоро улеснява разбирането на литературната история, защото представя произведенията в хронологичен ред и ги свързва с културния и историческия контекст. Включени са въпроси, задачи и допълнителни обяснения, които подпомагат анализа на текстовете и работата на учениците. В същото време понякога обемът на информацията и по-сложната терминология могат да затруднят ученици с по-слаба читателска подготовка, особено когато не са свикнали с по-дълги литературни текстове.

Понякога използвам учебници за по-ниски класове, но най-често разработвам свои материали – според нивото на класа, където преподавам.

Учебникът не е водещ – по-скоро използвам платформата „Уча се“, която улеснява разбирането на литературната история чрез интерактивни материали, визуални схеми и откъси от текстове, адаптирани към различни нива на подготовка. Това компенсира трудностите с дългите текстове и фактологията.

Просвета, Клет

Просвета

Работя с учебниците на "Просвета" и "Анубис". Ползвам предимно литературните текстове и въпросите към урока. Литературноисторическите анализи ги ползвам, за да предам знанията на учениците. Правим елементарен анализ на литературния текст. Не изисквам от тях да усвояват литературноисторически знания.

Учебници по литература за БУЧ в гимназиалния етап няма. Работим с редовните учебници (КЛЕТ), но те не са подходящи за нашето обучение дори и само на равнището на критическия език, който използват.

Използвам различни учебници и материали.

Аз разработвам уроците предварително, като целта е да поднеса материала на учениците по най-леснодостъпния за тях начин. Използвам кратки изречения, за да могат лесно да ме разберат и поднасям само селекция от най-важните факти от урока. Работя с издателство "Просвета"

Не се придържам към определено издание, а предпочитам да събера идеи от няколко източника и да ги адаптирам за своите ученици. Най-често изготвям собствени работни листи за работа с литературен текст. Този вид подготовка на урок по литература изисква много време.

Ползвам учебници на различни издателства, за да използвам различни стилови варианти за представяне на съответната творба.

В голяма степен улеснява учебникът по литература на Изд. КЛЕТ, благодарение на ясната структура, подбора на текстове и задачите за изпълнение. В същото време се налага допълнително адаптиране и разясняване на по- абстрактни литературноисторически понятия, за да се разбере текста по-добре от учениците.

Без учебник.

Стандартните учебници на издателство "Просвета".

Учебникът улеснява разбирането със своята структура и обобщения, но при ученици, които рядко четат и не го използват самостоятелно, ефектът е ограничен. Затова често

се налага адаптиране и допълнително разясняване в час. Работа с учебник на издателство „Клет“.

Издателство Просвета и Булвест - секциите за анализ и въпроси след самите литературни текстове често остават неразбрани и трудни за обработване през призмата на учениците в чужбина. Би било добре да има повече секции с интересни факти за автора и произведението (привличат вниманието).

Не работим с конкретен учебник в горните класове.

Просвета, улеснява

Булвест 2000

В какво се състоят основните сходства и различия между подходите към преподаването на българската литературна традиция в българската образователна система и преподаването на литература в образователната система на страната на пребиваване?

15 отговора

Макар да не преподавам пряко и в двете системи, на базата на наблюдения и изследователски интерес могат да се открият съществени сходства и различия. И в двете системи литературата се разглежда като средство за развитие на езикови и културни компетентности, както и за формиране на ценностни нагласи. Различията са по-ясно изразени в подходите: българската образователна система (и съответно БУЧ) е ориентирана към литературноисторически модел и канон, с акцент върху знанията за автори и произведения. В нидерландската образователна система литературата не е обособена като самостоятелен учебен предмет в по-ранните етапи, а е интегрирана в обучението по нидерландски език, като художественият текст функционира преди всичко като средство за развитие на четивна грамотност, езикови умения и критическо мислене. В по-горните образователни степени се обособява по-ясен литературен компонент, но и там акцентът остава върху интерпретацията и читателския опит. Подходите са по-гъвкави и ученико-центрирани, често тематично организирани и насочени към свързване на текста със съвременния опит на учениците, което контрастира с по-структурирания и хронологичен модел в българската традиция.

Колеги, отговорът на този въпрос е сложен, обемен и изиска твърде много време! В Австрия се четат избрани свободно книги и се работи конкретно по тях.

В страната на пребиваване по време на лектората ми се наблягаше на европейския контекст на славянските литератури при преподаването на студенти слависти. Аз също се стремя да прилагам този подход и по възможност да покажа паралели, където това е възможно, а също и влияния от други автори/ литератури.

Не се различават съществено според мен. Но е нереално да очакваме от ученици, които трудно се справят дори с нивата B1 и B2 в гимназиалния етап, да усвояват българската литература като система. Радвам се, ако запомнят имената на няколко автори, заглавията на техни произведения, както и ако ги накарам да разсъждават малко върху текста, с който работим.

Според мен и двете системи акцентират върху изучаването на утвърдени произведения и развиването на умения за четене и анализ, като литературата служи за културно и езиково развитие.

Разликите са в подхода – в българската система обучението е по-структурирано и насочено към усвояване на готови интерпретации, докато в английската се насърчават критическото мислене, личната позиция и аргументацията.

Като цяло бих обобщила, че българският модел е по-академичен и фиксиран, а английският – по-гъвкав и ученико-центриран.

Не преподавам в италианско училище и нямам наблюдения

Нямам наблюдения.

нямам опит

Аз преподавам История в двете системи - в България (гимназиален етап) и извън граница в електронна среда на ученици от V до VIII клас. Общото е, че преподавам междупредметна връзка, като сливам История с География, с Литература, с Изобразително изкуство, както на учениците в България, така и на учениците ми зад граница, единствената разлика е, че опростявам леко материала за учениците ми зад граница, за да го направя по-лесноусвояем за тях

Имам поглед предимно върху работата в начални училища във Великобритания.

Като дистанционен учител моите сравнения между различни образователни системи са изградени през рефлексията на моите ученици, а не през мой опит на преподаване.

Нямам преки наблюдения, тъй като преподавам математика в едно местно начално училище. Но на база опита ми се открояват различия в подходите. В обучението по български език и литература акцентът е по-силен върху историко-хронологичното представяне на българската литературна традиция, докато в други образователни системи, в моя случай шотландската, често фокусът е върху тематичния, а също и компетентностния подход, съчетани с практическата приложимост на знанията.

В страната на пребиваване трябва дълъг обяснителен режим на преподаването Пречи езиковата бариера, постоянно се превеждат думи.

В чужбина е нужно допълнително време, за да се редуцира и подбере онзи учебен материал, който да се поднесе на учениците и от който те да научат максимално много за максимално кратко време. Също така е изключително важно да се поднесе на достъпен и лесен за разбиране за тях език.

Нямам реален опит

Литературното образование има не само познавателни, но и възпитателни задачи, свързани с формирането на ценности. Моля, изразете мнение за начина, по който настоящият литературнообразователен канон йерархизира тези ценности.

25 отговора

Настоящият литературнообразователен канон йерархизира в една добра степен ценностите, които е необходимо да се изграждат.

Настоящият литературнообразователен канон поставя акцент върху ценности като родолюбие, честност, трудолюбие, дружба и морална отговорност. Те са йерархизирани чрез избора на произведения и автори, които илюстрират конкретни социални и етични модели, като се създава баланс между националната идентичност и общочовешките ценности.

Дискусии, работа по проекти и връзки между литературата, историята и изкуството.

Настоящият литературнообразователен канон в българската традиция акцентира върху ценности като национална идентичност, историческа памет и колективна принадлежност. В условията на БУЧ тези ценности не винаги съвпадат с културните кодове на страната на пребиваване, които често са по-индивидуалистично ориентирани. Това налага необходимост от интерпретативен подход, при който художественият текст се използва като пространство за диалог между различни ценностни системи и за осмисляне на ценностите в съвременен, мултикултурен контекст.

Отново въпрос, изискващ обемен отговор. Моето мнение е, че просто в "литературнообразователния канон" липсва йерархизирани ценности!

Мисля, че познавателните и възпитателните цели са в баланс.

Канонът в Българско училище в чужбина поставя на първо място родолюбието и културната идентичност, като едновременно развива етични и универсални ценности чрез произведенията.

Както вече споменах, за мен е важно учениците сами да разсъждават върху текстовете и сами да достигат до ценните послания, които творбите носят в себе си.

Според мен настоящият литературнообразователен канон поставя акцент върху традиционни и колективни ценности като патриотизъм, дълг и саможертва, които се представят като водещи. В същото време по-слабо се открояват индивидуалният избор и личната перспектива. Това създава стабилна ценностна рамка, което е много важно за децата, но много трудно стигаме заедно

Доброта, отговорност, саможертва, патриотизъм, обич, принадлежност

Нямам конкретен отговор

Не мога да отговоря.

Настоящият канон (част българска литература) фаворизира изграждането на твърди умения и все още поставя акцент върху едно "възрожденско" възприемане на литературното образование.

Прави познати тези ценности. Дали успява да ги възпита и в каква точно йерархия - не мога да преценя.

Положително ми е мнението и има резултати

Нямам забележки към йерархизирането на ценностите. Трудността идва от преплитането им с ценностната система на съвременното възпитание у дома.

Мисля, че универсални духовни ценности, които са свързани с развитието на емоционалната интелигентност на личността, трябва да излязат по-цялостно на преден план в литературното образование за всички класове.

Настоящата учебна програма по литература налага силен акцент върху ценности, свързани с българската култура и национална идентичност, като ги представя чрез класически текстове. Същевременно по-слабо са застъпени съвременните интеркултурни ценности, които биха отразили опита на учениците в БУЧ.

Ами няма как да стане с "Под игото".

На първо място трябва да се утвърди понятието "Национална литература". После вече са етичните послания.

Настоящият канон поставя във фокус ценности като национална идентичност, свобода и нравствен избор. При ученици, които по-рядко четат, тези ценности често остават абстрактни. Затова е необходимо те да се осмислят чрез конкретни житейски ситуации и дискусии, които ги правят по-близки и разбираеми за съвременните млади хора.

Тема, по която често говорим в и извън часовете БЕЛ. Литературата е наш пътеводител към опознаване на света, на другите, но и на самите себе си, като в същото време ни учи на ценности, както нищо друго в училище.

Поставя във водеща позиция националната идентичност, свободата и саможертвата, но понякога оставя в по-заден план ценности като личната автономия, културния диалог и съвременната индивидуална чувствителност.

Не смятам, че има проблем с текущото им йерархизиране.

.

Как стимулирате интереса на учениците към литературната история? Прилагате ли интердисциплинарни методи, използвате ли съвременни технологии или друго?

25 отговора

Включването на учащите се в общото съставяне на презентации и интерактивни игри.

Стремя се да направя литературната история живо пътуване във времето, като свързвам текстовете с изкуство и история и използвам интерактивни технологии – презентации, видеа и онлайн игри, за да ангажирам учениците.

Използвам презентации, видеа и интерактивни платформи

Да, в практиката си целенасочено прилагам интердисциплинарни методи и съвременни технологии с цел стимулиране на интереса към литературната история. Поставям художествения текст в центъра и търся връзки с други изкуства, съвременни медии и актуални обществени теми.

Чрез опит да се привлекат учениците в диалог и връзка със съвременните проблеми. Задължително сравнение с австрийската (+немската) литература, филми, картини, други известни творби и т.н.

Както вече посочих - филмовата интерпретация, музейната култура, съвременни препратки по повод честване на празници и юбилей, театрални превъплъщения от самите ученици/студенти, литературни конкурси и четения - смятам, че повишават интереса.

Стимулирам интереса на учениците чрез дискусии, работа по откъси от произведения и сравнения със съвременни текстове и филми. Използвам и интердисциплинарни връзки с история и култура, както и съвременни технологии – презентации, видеа и онлайн ресурси, които правят литературната история по-достъпна и интересна за учениците.

Прилагам интердисциплинарни методи и съвременни технологии.

Настоящият литературнообразователен канон ясно приоритизира колективни и национално значими ценности като патриотизъм, дълг, саможертва и съхраняване на идентичността. Индивидуалните преживявания и личният избор често остават на заден план, което ограничава критическото мислене. В същото време тази йерархия създава стабилна ценностна рамка и културна принадлежност. Смятам, че балансът между традиционни ценности и възможности за лична интерпретация би подпомогнал по-пълноценното формиране на учениците.

Разглеждаме и анализиране първо времето, в което е написана творбата.

Щом учениците добият представа, вече по-лесно се възприема и разбира повода и причината за написването на произведението.

Една техника, която отскоро използвам е съпоставяне на минало и настояще.

Използвам технологии

Чета заедно с тях в час, обяснявам им непознатите думи, разказвам им за автора и епохата, "превеждам" им на езика на съвременника моралните и екзистенциални конфликти на литературните герои, пускам им образователни видеа, филми и презентации, използвам е-уроците от платформата на "Просвета", провокирам ги с въпроси за дискусия, старая се да осъществя емоционален контакт с тях, за да се почувстват предразположени, насърчени и приети. Организирам също рецитали с моите ученици, като използвам понякога техни текстове.

Да, прилагаме междупредметност. Често си служим с видеа, филми, драматизации

Използвам съвременни технологии.

Да, използвам интерактивни методи на преподаване, като "мозъчна атака" например

Да, използваме всички тези подходи!

Чрез различни задачи за самостоятелно проучване - откриване и анализиране на информация.

Интересът към литературната история стимулира като използвам интердисциплинарни връзки, проблемно-тематичния подход и съвременни дигитални ресурси/презентации, визуални материали/. Това от своя страна помага за по-добро разбиране и по-активно участие на учениците.

В цялото образование се набляга на литературната история, за друго не остава време.

Прожекция на филми. Съпоставки с история, политика, чужда култура.

Интереса стимулирам чрез интердисциплинарни връзки, дискусии и работа с кратки откъси в час, тъй като учениците рядко четат самостоятелно. Използвам мултимедийни ресурси и AI инструменти за анализ и обобщение, които повишават ангажираността и правят литературната история по-достъпна.

Използвам и прилагам всички налични методи, с които да привлека и задържа интереса на учениците и да ги мотивирам да четат.

Стимулирам интереса чрез свързване на литературната история с личния опит на учениците и с контекста на живота им в чужбина, използвам интердисциплинарни

връзки с история, културология и изкуство, работя с визуални материали, кратки видеа и дигитални платформи, така че изучаването да бъде преживяно, а не само фактологично.

Интересното и достъпно поднасяне на информацията е ключово.

да

Опишете накратко Ваша педагогическа практика/ иновация при преподаване на българска литература в БУЧ.

25 отговора

Тригодишна практика в БНУ " Пенчо Славейков "- гр.Салерно (Италия)

В практиката си се стремя да използвам интерактивни уроци с „литературни пътувания във времето“, където учениците свързват текстовете с исторически, културни и съвременни контексти. Често включавам игри, дискусии и дигитални ресурси, за да стимулирам критическото мислене и интереса към българската литература.

Използвам дигитални ресурси,които насърчават активното участие и критическото мислена учениците

В практиката си преподавам тези текстове, като поставям художествения текст в центъра на обучението, а не като илюстрация на литературноисторически знания. Вместо да следвам строго хронологичния принцип, работя с тематични ядра (напр. свобода, идентичност, „свой – чужд“), които позволяват на учениците да свържат съдържанието със собствения си опит. Често използвам съпоставки – както между различни текстове, така и с други изкуства и съвременни медии. Например съм работила с визуални образи и теми като свободата, за да подпомогна разбирането на по-трудни за възприемане текстове. Това улеснява учениците в интерпретацията и повишава тяхната ангажираност. Стремя се да включавам и активни форми на работа – дискусии, сценични представяния и създаване на собствени текстове, свързани с разглежданите теми. По този начин литературното знание се изгражда чрез преживяване и интерпретация, което е особено важно в условията на БУЧ и ограниченото време за обучение.

Преподавам БЕЛ V -XII клас в Българското училище във Виена от от 1992 г.

Използвам аудиовизуални, филмови, театрални и музикални интерпретации на разглежданите творби и всеки подходящ повод от актуални чествания и празници.

В Българско училище в чужбина използвам идеи и практики, взаимствани от различни методически източници и колеги. Опитвам се да разнообразявам часовете чрез дискусии, работа по откъси от произведения, презентации и използване на кратки видеа или други дигитални ресурси. Това помага на учениците по-лесно да се включват и да проявяват по-голям интерес към българската литература.

Не мисля, че имам достатъчен опит, за да споделям практики.

В практиката си при преподаване на българска литература в БУЧ прилагам ученико-центриран и интерпретативен подход, съчетаващ традиционното изучаване на текстове с интерактивни методи. Една от основните ми иновации е използването на дискусии

формати и работа по роли, при които учениците влизат в позицията на герои, автори или съвременни интерпретатори на произведението. Това стимулира по-дълбоко разбиране и личностно отношение към текста.

Често включавам и сравнителни задачи, в които учениците свързват български произведения със съвременни теми или с текстове от други култури, което повишава тяхната ангажираност, особено в мултикултурна среда. Използвам дигитални инструменти (презентации, кратки видеа, онлайн дискусии), за да направя учебния процес по-достъпен и близък до учениците.

Основната цел на тази практика е не само усвояване на литературни знания, но и развиване на критическо мислене, умения за аргументация и формиране на лична позиция към разглежданите ценности и проблеми.

Трудно се работи в горен курс.

Задължително адаптиране на текстовете, при които учениците срещат голяма трудност.

Чрез различни методи и образователни подходи

Личният ми опит показва, че е задължително да се включват елементи на български език като чужд в преподаването на българска литература в училкшара в чужбина. Концентрирам се главно върху четенето на литературните произведения и обогатяването на речника на моите ученици. Знам, че нямат време, а понякога и желание, да четат самостоятелно въщи. Литературноисторическите познания им ги преподавам по достъпен и лесен начин с най-важните факти.

В момента в нашето училище провеждаме експериментално обучение по литература с преподавател, който е актьор и театрален режисьор. Осмислянето на текста преминава през четенето, през театрални техники на гласа и изражението. Задължителен елемент е връзката с автора – опознаване на неговата лична история.

Едва ли е иновация, но използвам Kahoot, а в миналото Socrative.

В БУЧ методиката ми е малко по-различна от тази в България, чрез непрекъснат преговор, повторения, четене на глас и изговаряне на глас на събитията, задаване на въпроси, по този начин се действа подсъзнателно на учениците

Не бих казала, че внасям нещо ново, а по-скоро “завъртам” стари подходи, адаптирайки ги към особеностите на учениците в БУЧ.

Стремя се да провеждам дискусии, в които учениците да аргументират мнението си, след това продължавам с творческа задача, с която ученикът да има възможност да изрази своите умения, като напише творческа задача или потърси сравнение на проблематиката на съответната творба със съвременна творба.

В практиката си използвам кратки тематични единици , съчетани с визуални и

дигитални ресурси. Използвам сравнителни задачи , които улесняват разбирането и повишават интереса към текстовете.

Четене и тълкуване на избрани откъси, онагледяване с различни източници (напр. Страницата на Института по литература "Българската литература след Освобождението" - снимки, карикатури, гласа на автора, ръкописи), пораждање на лично отношение, свеждане до познати преживявания, сравнение с местен автор от епохата.

Иновативното преди всичко е в резюмирането на информацията и съпоставката на литературното произведение с реалния живот.

Педагогическата ми практика се основава на проблемно-ориентиран и интерпретативен подход, съобразен с по-ниската мотивация за четене. Работя с кратки текстови фрагменти, визуални схеми и насочени дискусии, като целта е учениците да достигат до смисъла чрез активно участие, а не чрез механично възпроизвеждане на факти.

Имам около 15-годишен стаж като учител по БЕЛ и английски език. В работата си включвам, разбира се където и когато е възможно, всички ресурси на новите технологии, участвам с ученици и колеги в конкурси от международен характер, провеждам часове на открито и др.

- 1.Следя литературните награди и разглеждаме световно признати автори, дори и да не са част от програмата.
2. Имаме двуезично списание. Използвам откъси, които са преведени на двата езика.

Силно зависи от конкретното произведение, но винаги се старая да открия интересен герой или ключов момент, с който да започна и да привлека вниманието на учениците. Често ги насърчавам да изразяват собственото си мнение и не ги осъждам, дори когато отношението им към дадено произведение, включително и към творби от литературния канон, е негативно, стига да могат да аргументират позицията си убедително и обосновано.

чрез пиеси по дадено произведение

Какви промени бихте предложили в учебното съдържание по литература за БУЧ и в неговото структуриране?

25 отговора

Включването на повече произведения от съответните автори.

Бих предложила повече тематични връзки между произведенията, включване на съвременни автори и адаптирани текстове, които да отговарят на интересите и езиковото ниво на учениците. Структурирането може да комбинира хронологичен и тематичен подход, за да се запази историческият контекст, но и да се улесни разбирането и свързването с днешния живот.

Бих предложила по-гъвкаво учебно съдържание, повече съвременни текстове и практическа работа.

Бих предложила по-гъвкаво структуриране на учебното съдържание, при което тематичният принцип да бъде водещ, а литературноисторическият – подпомагащ. Това би позволило поставянето на художествения текст в центъра на обучението и по-добро съотнасяне към опита на учениците в мултикултурна среда.

Считам за необходимо разширяване на канона с повече съвременни текстове, както и с произведения на чужди автори, които интерпретират България и българския културен контекст. Важно е също да се предвиди набор от автори и текстове с възможност за избор от страна на учителя, което би позволило адаптиране към конкретната аудитория.

Полезно би било и по-тясно обвързване на учебното съдържание по литература с това по история на България, така че учениците да изграждат по-цялостна културно-историческа перспектива.

В структурно отношение бих използвала и елементи от нидерландския модел, при който художественият текст функционира като част от езиковото обучение и средство за развитие на четивна грамотност, интерпретативни умения и критическо мислене. Това предполага и редуциране на фактологичния обем за сметка на по-задълбочена работа с текстове.

Не на последно място, считам за необходимо да се предвиди системно и приоритетно обучение на учителите по методика на преподаване на литература, особено в контекста на БУЧ, където спецификата на средата изисква адаптирани и съвременни педагогически подходи.

Предлагала съм много пъти при изготвянето на "нови" учебни програми за БНУЧ. Но за съжаление без резултат! Литературното съдържание трябва основно да се осъвремени, да се предложат интересни интердисциплинарни връзки и подходящи практически задачи! За да четат децата в чужбина български текстове трябва първо да ги разбират! След това да могат да направят връзката с историческия контекст и т.н. Да се намали обема на предлаганите текстове и да се даде възможност на преподавателите за избор И т.н.

Отваряне и към по-нови творби от съвременната българска литература

Бих предложила учебното съдържание в Българско училище в чужбина да включва повече кратки откъси, тематично структуриране и връзки с история и изкуства, както и използване на дигитални ресурси за по-активно участие на учениците.

По-горе вече споделих мисли по този въпрос. От съвременни текстове към класици. Адаптирани текстове. Кратки текстове, за да могат да бъдат прочетени в час и да бъдат осмислени в цялостния им вид.

Бих предложила промените в учебното съдържание по литература за БУЧ да бъдат насочени към по-голяма гъвкавост, актуалност и съобразяване с профила на учениците в мултикултурна среда.

На първо място, е необходимо редуциране и прецизиране на задължителния канон, като се запазят ключовите произведения, но се освободи място за по-кратки текстове, съвременна българска литература и произведения, близки до опита на учениците. Това би позволило по-добър баланс между традиция и съвременност.

На второ място, бих предложила реструктуриране на съдържанието около тематични ядра (напр. „идентичност“, „дом и принадлежност“, „свобода“, „избор“), а не строго хронологично. Така учениците по-лесно ще правят връзки между текстовете и ще осмислят тяхната актуалност.

Важно е също да се засили интеркултурният елемент чрез включване на съпоставки с чужди автори и текстове, което е особено подходящо за БУЧ. Това подпомага както разбирането на българската културна идентичност, така и нейното място в по-широк контекст.

Не на последно място, бих препоръчала по-ясно интегриране на умения като критическо мислене, аргументация и творческо писане в самото учебно съдържание, а не само като съпътстващи цели. Това може да се постигне чрез включване на примерни задачи, проекти и дискуссионни формати към всяка тема.

В обобщение, учебното съдържание за БУЧ следва да стане по-гъвкаво, тематично организирано и ориентирано към активното участие на учениците, като същевременно съхранява основните акценти на българската литературна традиция.

Адаптиране

Повече разкази да се изучават- напр.Елин Пелин, Й.Йовков.

Включване на елементи на български език като чужд (ниво B2-C2), опростяване на литературноисторическите анализи в евентуално помагало за училищата в чужбина - езикът е твърде труден за тях в настиящите учебници по литература, изключване на небългарските автори, защото те ги изучават в местните училища

Повече свобода на преподавателите от БУЧ да избират текстове, в т.ч. и от най-новата литература, които да включват в своите часове. Предпочитам литературноисторическия подход, тъй като нашите ученици не притежават сетивността за работа с литературни текстове, обвързани тематично. Нашата цел е да им представим богатството на българската литература, нейното минало и настояще; перспективи. Много важно е полагането на литературния текст в контекста на свързани изкуства – театър, изобразително изкуство, музика, кино.

Не съм сигурна, че в момента се налагат големи централни промени и дали те са целесъобразни. По-скоро трябва да се даде повече свобода на учителите по отношение на избора на преподавания материал. Да има алтернативни решения.

Без промени

Нека бъде съобразено като обем с хорариума в БУЧ.

Повече съвременни творби, в които проблематиката да бъде по-близо до емоционалното възприемане на себе си и на света от съответната възрастова група.

Бих предложила по-гъвкаво и облекчено съдържание с по-силен тематичен и интеркултурен подход, който да подпомага мотивацията и разбирането на учениците в БУЧ.

До 8. клас - тематичен подход, в избора на произведенията учителите да получат голяма свобода. В гимназията - съобразено с изискванията на местната образователна система, поставяне на теоретични основи, без да се губи от поглед основната задача - възпитания на любов към литературата и четенето.

Съдържанието да се фокусира в два модула - български класически автори, които полагат менталитетната основа и съвременни автори, които продължават, конфронтират се или метаморфозират постигнатото преди тях.

Бих предложила редуциране на обема и по-ясно структуриране около ключови теми и ценности, а не около натрупване на литературноисторически факти. Необходимо е повече пространство за работа с откъси, дискусии и съпоставки с европейския и местния културен контекст. Полезно би било и въвеждането на гъвкави модули, които позволяват адаптация спрямо читателските възможности на учениците в БУЧ.

Бих предложила по-кратки програми и автори, които са по-близки до възрастта на учениците. Има много съвременни автори, които биха били от интерес за четене и

преподаване. Особено в 8-ми клас литературата е твърда непонятна и далечна за учениците, нямат мотивация за четене и работа в час.

Повече адаптирани текстове. Повече съвременни автори.

Според мен съдържанието само по себе си не е основният проблем, нито пък неговото структуриране. По-скоро предизвикателството идва от големия обем материал, който трябва да бъде обхванат в рамките на сравнително малък брой учебни часове. Това често оставя недостатъчно време за по-задълбочена работа върху произведенията, за истински дискусии и за развиване на критическото мислене у учениците. А именно то е тясно свързано и с изграждането на медийна компетентност — умение, което е изключително необходимо в съвременната среда.

.

Това съдържание не е нито създадено, нито одобрено от Google. - [Свързване със собственика на формуляра](#) - [Условия за ползване](#) - [Декларация за поверителност](#)

Този формуляр изглежда ли подозрително? [Отчет](#)

Google Формуляри

